

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет

Кафедра обліку і оподаткування та маркетингу

МАГІСТЕРСЬКА ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему:

ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УМОВАХ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ТУРИСТИЧНОЇ ІНДУСТРІЇ

Виконав

студент II курсу

групи ОО – 2м з

освітнього ступеня «Магістр»

спеціальності 071

«Облік і оподаткування» _____

Гаврилець Михайло Юрійович

Науковий керівник

к.е.н., ст. викл.

Королович Оксана Омелянівна

Робота допускається до захисту:

Завідувач кафедру обліку

і оподаткування та маркетингу

д.е.н., професор _____

Реслер М.В.

Мукачево - 2019

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ.	8
1.1. Діяльність суб'єктів туристичної індустрії: характеристика та проблеми її бухгалтерського відображення	8
1.2. Розвиток діяльності суб'єктів туристичної індустрії через призму диверсифікації.	21
1.3. Вплив диверсифікаційних процесів на побудову бухгалтерського обліку суб'єктів туристичної індустрії	28
Висновки до розділу I	39
РОЗДІЛ II. ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ В УМОВАХ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ ЇХ ДІЯЛЬНОСТІ	36
2.1. Особливості організації бухгалтерського обліку підприємств сфери туризму в умовах диверсифікації їх діяльності	36
2.2. Облікова політика на туристичних підприємствах: специфіка формування в умовах диверсифікації їх діяльності	42
2.3. Проблеми методичного забезпечення обліку на підприємствах туристичної індустрії.	47
Висновки до розділу II	53
РОЗДІЛ III. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ТУРИСТИЧНОЇ ІНДУСТРІЇ	50
Висновки до розділу III	70
ВИСНОВКИ	72
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	76
ДОДАТКИ	89

ВСТУП

Актуальність теми. Як світова економічна система, так і національна економіка України представлена великою кількістю сфер діяльності, до яких належить і туристична. З економічної точки зору становлення та розвиток туристичної індустрії, розширення ринку туристичних послуг та еволюція видів туристичної діяльності, відповідно, сприяють підвищенню життєвого рівня населення; збереженню та відтворенню етнокультурної спадщини; розвитку супутніх сфер діяльності.

Негативна динаміка зовнішнього середовища підприємств зазначеної сфери, що обумовлює зниження темпів розвитку, спонукає до пошуків можливих заходів щодо стабілізації їх місця на ринку, одним з яких виступає диверсифікація діяльності, що, в свою чергу, потребує застосування та розробки нових підходів до управління господарською діяльністю та організації її обліку.

В процесі дослідження туристичної індустрії як виду економічної діяльності особливо актуальними постають питання пошуку відмінних особливостей функціонування підприємств туристичної сфери, що потребують вирішення. Так, дослідженнями діяльності туристичних підприємств та формування ними моделі організації бухгалтерського обліку зокрема, займалися такі науковці, як: Балашова Р.І., Богданова Ж.А., Височан О.С., Данканич Т.В., Любіцева О.О., Мальська М.П., Осадча Т.С., Пожарицька І.М., Саух І.В., Сметанко О.В., Худо В.В., Школа І.В. та інші.

В працях зазначених вчених приділено увагу дослідженням поняття структури туристичної індустрії, надано характеристику суб'єктам туристичної індустрії, класифіковано їх діяльність, здійснено розподіл за виконуваними функціями на ринку туристичних послуг, визначено та уточнено понятійно-категоріальний апарат притаманний туристичній індустрії, однак питання здійснення ними процесу організації обліку саме в умовах диверсифікації своєї діяльності вимагають більш глибокого дослідження і узагальнення.

Вищенаведене підтверджує актуальність досліджуваної проблематики організаційно-методичного забезпечення бухгалтерського обліку на туристичних підприємствах в умовах диверсифікації діяльності як з

теоретичних, так і прикладних позицій. Її вирішення дозволить покращити існуюче методичне забезпечення процесів розробки та реалізації стратегії диверсифікації, підвищити ефективність управлінських рішень, які приймаються в цьому напрямі.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є обґрунтування теоретичних положень і розробка практичних рекомендацій з удосконалення бухгалтерського обліку діяльності суб'єктів туристичної індустрії в умовах її диверсифікації. Відповідно до мети роботи поставлено такі завдання:

- охарактеризувати діяльність суб'єктів туристичної індустрії та виділити особливості ведення та організації бухгалтерського обліку, обумовлені диверсифікацією їх діяльності;

- уточнити сутність диверсифікації та визначити її види з метою достовірного і повного облікового відображення операцій, які відбуваються в ході даного процесу на туристичних підприємствах;

- обґрунтувати теоретичні підходи до побудови організаційно-економічного механізму диверсифікації діяльності суб'єктів господарювання та його впливу на методологію бухгалтерського обліку;

- описати теоретичні положення та розробити практичні рекомендації з удосконалення процесу організації бухгалтерського обліку туристичних підприємств в умовах диверсифікації їх діяльності;

- переглянути елементи облікової політики з метою виявлення тих, що відповідають умовам диверсифікації діяльності;

- визначити напрями удосконалення методичного забезпечення бухгалтерського обліку діяльності на туристичному ринку;

- охарактеризувати напрями удосконалення аналітичного забезпечення процесів диверсифікації діяльності суб'єктів туристичної сфери з урахуванням управлінських потреб.

Об'єктом дослідження є процес організації та ведення бухгалтерського обліку підприємствами сфери туризму в умовах застосування процесу диверсифікації діяльності суб'єктів туристичної індустрії з метою стабілізації їх конкурентоздатності.

Предметом дослідження є комплекс теоретичних, методичних та практичних положень бухгалтерського обліку суб'єктів туристичної індустрії в умовах диверсифікації.

Методи дослідження. У ході дослідження використано загальнонаукові та спеціальні методи пізнання явищ і процесів. Методологічний апарат дослідження складають загальнонаукові методи, які поділяються на: теоретичні, експериментальні та теоретико-емпіричні. Серед теоретичних методів використано: метод ідеалізації, що дозволив узагальнити розроблені в процесі дослідження пропозиції щодо здійснення облікового процесу (створення ідеалізованої моделі бухгалтерського обліку для підприємств індустрії туризму); метод формалізації – оптимізувати процес організації обліку на підприємствах туристичної індустрії з використанням графічних та схематичних моделей електронного документообігу; методи теоретичного узагальнення, групування, порівняння та історичний метод використано для аналізу існуючих підходів щодо здійснення процесу бухгалтерського обліку. Серед експериментальних методів дослідження використано: метод порівняння, який дозволив виявити особливості ведення та організації обліку в умовах диверсифікації діяльності підприємств; метод моделювання. В якості спеціальних методів дослідження застосовувалися статистичні методи дослідження економічної кон'юнктури.

Інформаційною базою дослідження є чинні нормативно-правові та організаційно-методичні положення щодо організації бухгалтерського обліку; інформаційні бюлетені статистичних органів; періодичні видання вітчизняних і міжнародних організацій; інтернет-ресурси; наукові джерела (монографії, наукові статті, матеріали науково-практичних конференцій, доповіді вітчизняних і зарубіжних вчених з проблем організації бухгалтерського обліку).

Практичне значення одержаних результатів полягає у використанні розроблених рекомендацій з удосконалення методики та організації облікового процесу в господарській діяльності ТОВ «Бухгалтерська фірма «ГРОССБУХ», котра крім надання бухгалтерських послуг, включає в себе підрозділ, що є суб'єктом ринку туристичних послуг.

Представлені в магістерській роботі пропозиції були включені до навчальних програм з дисциплін «Бухгалтерський облік», «Фінансовий облік», «Організація обліку», «Звітність підприємств», «Управлінський облік». Використання їх в навчальному процесі виявилось обґрунтованим та ефективним і сприяло підвищенню якості підготовки кадрів.

Структура та обсяг магістерської роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Основний зміст роботи викладено на 75 сторінках друкованого тексту і містить 5 таблиць; 9 рисунків та 3 додатки. Список використаних джерел нараховує 109 найменувань.

ВИСНОВКИ

У магістерській роботі здійснено теоретичне узагальнення та запропоновано нове вирішення наукового завдання, яке полягає в обґрунтуванні теоретико-методичних положень і розробці практичних рекомендацій з удосконалення організаційного та методичного забезпечення обліку на туристичних підприємствах в умовах диверсифікації. Основні висновки, що підтверджують результати проведеного дослідження, полягають у такому:

1. Розгалужена мережа суб'єктів туристичної індустрії, відсутність єдності щодо трактування основних понять їх діяльності («туристичний продукт», «туристична послуга») ускладнює управління діяльністю туристичного підприємства в умовах кризи. Проаналізувавши існуючі точки зору та відмінності між зазначеними базовими поняттями, запропоновано під туристичною послугою розуміти комплекс дій суб'єктів туристичної галузі, спрямований на задоволення потреб споживача (туриста), а туристичний продукт визначати як сукупність речових (предметів споживання) і неречових (у формі послуги) споживчих вартостей, необхідних для задоволення потреб туристів, що виникають під час подорожі. Визначені особливості туристичного продукту та послуги дозволили обґрунтувати притаманні туристичній індустрії специфічні риси та виявити на їх основі особливості в обліковому відображенні туристичної діяльності.

2. З метою усунення неконвенційності облікового понятійно-категоріального апарату запропоновано диверсифікацію розглядати як засіб підвищення ефективності діяльності підприємства та вид стратегії, спрямованої на розширення сфер діяльності на ринку нових продуктів, виготовлення яких не пов'язане з основним виробництвом товарів, робіт та послуг, та розширення асортименту товарів, робіт та послуг, що виготовляються суб'єктом господарювання. З метою розширення економічного змісту та визначення можливої форми застосування диверсифікації підприємствами туристичної індустрії систематизовано класифікаційні ознаки диверсифікаційних процесів.

3. Недостатній рівень дослідження впливу процесів диверсифікації на організацію та методику бухгалтерського обліку перешкоджає отриманню

максимального результату від їх впровадження. З метою вирішення даного питання визначено, що управління диверсифікацією на туристичному підприємстві може концентруватися на продукті, території або технології здійснення діяльності. Туристичні підприємства, які вибрали диверсифікацію як стратегічний напрям здійснення своєї діяльності (з можливим впливом як на всі, так і на частину її складових), повинні вносити значні коригування до процесу її організації. Визначено, що зміни можуть стосуватися як організаційної структури всього туристичного підприємства, його структурних одиниць (зокрема бухгалтерської служби), так і процесів створення інформаційних потоків на туристичному підприємстві (зокрема організації роботи бухгалтерської служби, форм забезпечення інформаційних потреб керівництва). Обґрунтування наведених наслідків дозволило удосконалити методичне та організаційне забезпечення бухгалтерського обліку в умовах диверсифікації діяльності туристичних підприємств.

4. Недосконалість організаційних положень бухгалтерського обліку на туристичних підприємствах в умовах диверсифікації перешкоджає своєчасному задоволенню інформаційних запитів керівництва та іншого управлінського персоналу щодо проходження процесу диверсифікації. Наведені пропозиції дозволили забезпечити ефективну організацію облікових дій та сприяли удосконаленню взаємодії між обліковою системою та системою управління туристичним підприємством в умовах диверсифікації його діяльності.

5. Встановлено, що найбільшого впливу при здійсненні диверсифікації діяльності зазнає технологічна складова облікової політики, яка фактично забезпечує подання інформації у належній формі. Саме тому за умови вибору диверсифікованого шляху розвитку туристичному підприємству необхідно переглянути форму ведення обліку, внести відповідні корективи до робочого плану рахунків (в частині організації аналітичного обліку, насамперед, витрат на формування собівартості туристичного продукту), а також розробити такі форми внутрішньої звітності, які б надавали необхідну інформацію для управління діяльністю туристичного підприємства в умовах диверсифікації.

7. Недостатнє методичне забезпечення бухгалтерського обліку в умовах диверсифікації діяльності туристичних підприємств не дозволяє забезпечити інформаційні потреби користувачів, що обумовило доцільність його удосконалення. Запропоновано накопичувати інформацію про виробництво продукції, яка виготовляється відповідно до плану диверсифікації діяльності, але не відноситься до туристичного продукту, на окремому рахунку 29 «Диверсифіковане виробництво». Наведені заходи сприяють задоволенню інформаційних потреб керівництва та оперативному формуванню інформації для аналізу ефективності диверсифікації діяльності.

8. Запровадження нових форм управлінської звітності дозволяють проводити внутрішнім користувачам оцінку ефективності новоствореного туристичного продукту, здійснювати облікову реєстрацію даних процесу диверсифікації, що відбувається на туристичному підприємстві і аналізувати доцільність її запровадження; проводити стратегічний аналіз витрат, понесених на розробку та реалізацію новоствореного туристичного продукту, визначити частку в структурі, розрахувати величину складових прибутку туристичного підприємства, оцінити ефект від застосування диверсифікаційних процесів.

9. Відсутність системи аналітичного обґрунтування доцільності реалізації стратегії диверсифікації діяльності на туристичних підприємствах уповільнює процес її застосування, а також перешкоджає оперативній оцінці подальшого дотримання чи відмови від обраного напрямку розвитку. З метою вирішення цієї проблеми запропоновано підхід до оцінки потенціалу диверсифікації діяльності туристичного підприємства, який заснований на розрахунку можливостей підприємства реалізовувати нові туристичні продукти за допомогою наявних операційних ресурсів. Представлено визначення ефективності процесів диверсифікації діяльності туристичного підприємства в різних сферах і доведено, що саме їх сумарний вплив дозволяє визначити ступінь ефективності диверсифікації діяльності туристичного підприємства за умови забезпечення дієвості диверсифікації шляхом дотримання чітких етапів її організації.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>